

Sygn. akt II CSK 821/18

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z wniosku M. Z.

przy uczestnictwie M. K. , P. K., L. K.,

A. K., C. K., E. K., H. R. i A. K.

o zniesienie współwłasności,

na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 3 lipca 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania C. K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w S.

z dnia 25 kwietnia 2018 r., sygn. akt I Ca (...),

1) odrzuca skargę kasacyjną

2) oddala wniosek adw. J. P. o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Postanowieniem wstępnym z dnia 29 grudnia 2017 r., wydanym w toku postępowania o zniesienie współwłasności bliżej oznaczonej nieruchomości położonej w P., objętej księgą wieczystą (...) (dalej - „Nieruchomość”), Sąd Rejonowy w W. oddalił wniosek uczestniczki postępowania H. R. o stwierdzenie nabycia w drodze zasiedzenia na rzecz A. K. i H. R. części Nieruchomości.

Postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił apelację uczestniczki H. R., do której przyłączyli się uczestnicy C. K. i L. K..

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, C. K. wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. W jego ocenie w sprawie występują istotne zagadnienia prawne co do dopuszczalności obalenia domniemania prawnego z art. 339 k.c. przez Sąd drugiej instancji odnośnie Nieruchomości. Podobnie interpretacji Sądu Najwyższego wymaga zakres rozpoznawania i uchylania przez sąd z urzędu domniemania z art. 339 k.c., a więc działanie wyłącznie w interesie jednej strony, reprezentowanej przez pełnomocnika profesjonalnego, gdy jedynym przedmiotem ochrony jest interes tej właśnie strony oraz wypowiedzenie się, czy w tej sytuacji nastąpiło uchybienie procesowe Sądowi Okręgowemu i naruszenie zasady równouprawnienia stron w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji.

Zdaniem skarżącego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż wbrew zasadom wynikającym z art. 6 k.c., art. 3 k.p.c. i art. 378 k.p.c., które obligują strony do działania celem udowodnienia swoich twierdzeń, Sąd Okręgowy (który przyjął za swoje ustalenia Sądu Rejonowego) prowadził z urzędu, ponad wnioski i stanowisko w sprawie, z naruszeniem zasady równości stron w postępowaniu sądowym, obszerne postępowanie dowodowe dotyczące obalenia domniemania prawnego z art. 339 k.c., wyręczając stronę i to w sytuacji, gdy wnioskodawczyni była reprezentowana przez radcę prawnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Od postanowień sądu drugiej instancji wydawanych w sprawie o zniesienie współwłasności albo w sprawie o dział spadku (por. art. 688 k.p.c.)

rozstrzygających spory przewidziane w art. 618 § 1 k.p.c. skarga kasacyjna nie przysługuje, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż kwota określona w art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. W postanowieniu z dnia 13 stycznia 2017 r., III CZ 59/16 (nie publ.) Sąd Najwyższy wyjaśnił, co zasługuje na akceptację, że dotyczy to także wypadku, w którym chodzi o postanowienie sądu drugiej instancji rozstrzygające spór co do nabycia własności rzeczy przez zasiedzenie przez współwłaściciela lub współspadkobiercę, gdyż spór taki należy do kategorii sporów o własność w rozumieniu art. 618 § 1 k.p.c. Reguła ta obejmuje także sytuację, w której - z mocy art. 618 § 2 k.p.c. - nastąpiło przekazanie sądowi rozpoznającemu sprawę o zniesienie współwłasności lub sprawę o dział spadku wcześniej wszczętej odrębnej sprawy o stwierdzenie nabycia własności rzeczy przez zasiedzenie. Jest to konsekwencją faktu, że spory o własność, które są rozstrzygane na podstawie art. 618 § 1 k.p.c., albo które zostały przekazane zgodnie z art. 618 § 2 k.p.c., tracą swoją samodzielność i stają się częścią sprawy o zniesienie współwłasności lub o dział spadku, co rozciąga się także na kwestię dopuszczalności skargi kasacyjnej (por. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., IV CZ 105/17, OSNC-ZD 2019, z. A, poz. 5).

W piśmie inicjującym postępowanie wartość przedmiotu sprawy, tj. przedmiotu współwłasności została określona na kwotę 100.000 zł. Jak wynika z analizy akt postępowania, w jego toku żaden z uczestników postępowania nie zakwestionował tej wartości. Również Sąd pierwszej instancji nie miał wątpliwości w tym zakresie, gdyż nie kontrolował poprawności podanej wartości. W apelacji uczestniczka postępowania – H. R. określiła wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 61.131 zł, co odpowiadało wyrażonej kwotowo wartości rzeczy i praw, o których rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji kwestionowała skarżąca, wnosząc o uznanie ich za objęte skutkiem zasiedzenia na rzecz jej osoby. Apelacja skierowana była co do całości rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji, a Sąd Okręgowy w S., przyjmując apelację do rozpoznania, nie miał wątpliwości co do wartości przedmiotu zaskarżenia, gdyż podobnie jak Sąd niższej instancji nie kontrolował jego poprawności. Do apelacji uczestniczki H. R. przyłączyli się uczestnicy C. K. i L. K.

W skardze kasacyjnej C. K. określił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 61.131 zł.

W konsekwencji należy uznać, że od zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w S., skarga kasacyjna nie przysługuje, ponieważ wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 61.131 zł.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Sąd Najwyższy oddalił wniosek adw. J. P. o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego z urzędu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że czynności adwokata ustanowionego z urzędu, które są sprzeczne z zasadami profesjonalizmu, wywołując skutek w postaci odrzucenia środka prawnego, nie uzasadniają przyznania mu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 12 lutego 1999 r., II CKN 341/98, OSNC 1999, Nr 6, poz. 123, z dnia 6 czerwca 2014 r., IV CSK 228/14, nie publ., z dnia 13 listopada 2014 r., IV CSK 298/14, nie publ., z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 374/15, nie publ., z dnia 18 maja 2018 r., IV CSK 609/17, nie publ.).